అభినవాంధ్ర నటశేఖరులు

ఆంధ్ర దేశమున ఆంధ్రనాటక ప్రదర్శనములు ప్రారంభమై సుమారు నలుబదేబదేండ్లు కావచ్చును. 25-30 ఏండ్లనుండియే ప్రదర్శనములు బాగుగా వృద్ధినొందెనని చెప్పవలసియుండును. ఈస్వల్పకాలమున నెందరో నటశేఖరు లధికవిఖ్యాతిని బడసిరి. వారిలో కొందరు కీర్తిశేషులైరి. అట్టివారిలో ఆంధ్రనాటకపితామహ బిరుదాంకితులగు ధర్మవరం రామకృష్ణమాచార్యులవారును (బళ్లారి), ఈవని లక్ష్మణస్వామి గారును (బందరు), ఆంగ్లమున హరిశ్చంద్రనాటకమును వ్రాసినవారును విజయనగరమున శ్రీ ఆనందగజపతిమహారాజావారిఆదరమునుబడసి వారినాటకసంఘమునకు నియంతగా నుండినవారును యిటీవల గులేబకావలీనాటకమును కమలాపహరణమను పేరుతో ఆంధ్రమున వ్రాసినవారు నగు శ్రీనివాసాచార్యులుగారును (వీరిటీవలనే చెన్నపురిలో పరమపదించిరి) అగ్రగణ్యులు. ఇపుడున్నవారిలో ఆంధ్రనాటకరంగమున విఖ్యాతులై పిమ్మట దానిని త్యజించి రాజకీయాదులందు పనిచేయుచున్న ప్రముఖులు పలువురున్నారు. బ్రహ్మశ్రీ వడ్డాది సుబ్బారాయకవి, టంగుటూరి ప్రకాశంపంతులు, దేశభక్త కొండా వెంకటప్పయ్యపంతులు, కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులు, చాగంటి వీరభద్రయ్యపంతులు, రావుసాహెబు గాడు మాధవరావు, ధర్మవరం గోపాలాచారి, వేంకట కృష్ణమాచారి, గిరాచారిగార్లు మున్నగువారీ వర్గమునకు చేరినవారు. చాలవిఖ్యాతిని గడించి నలుబదవపడిలో ప్రవేశించి వృద్ధనటులనబడుచున్నను యిప్పటికిని రంగస్థలమును పూర్తిగావదలక తమకుగల కళాభిమానముచే పనిచేయుచున్నవారు మరికొందరు గలరు. శ్రీయుత హరిప్రసాదరావుగారు, కోపల్లి హనుమంతరావుగారు, వెదురుమూడి శేషగిరిరావుగారు, ముప్పిడి జగ్గరాజుగారు, బళ్లిజేపల్లి లక్ష్మీకాంతంగారు మున్నగువారీతరగతికి చేరెదరు. ప్రస్తుతము ప్రధానపాత్రలను ధరించుచు అత్యధికమగు ప్రశంసకు పాత్రులగుచున్న నటశేఖరులు శతాధిక సంఖ్యాకులుగా నున్నారు. పత్రికలలో వారి నామములను మనము తరుచుగా చదువుచునేయుందుము. వారిలో తారతమ్యముల నెంచబూనుట పరమసాహసము. శ్రీయుత టి. రాఘవాచారి (బళ్లారి), కె. శ్రీనివాసన్ (దొరసామయ్యంగారు-కాంగ్రెసునాయకుడు) నెల్లూరు నాగరాజురావు, పర్వతరెడ్డి రామచంద్రారెడ్డి, ఎడవల్లి సూర్యనారాయణరావు, ఉప్పులూరి సంజీవరావు, పారేపల్లి సుబ్బారావు, కడియాల రత్తయ్య, స్థానం నరసింహారావు, అద్దంకి శ్రీరామమూర్తి, డి. వి. సుబ్బారావు, పెద్దిభొట్లచలపతిరావు, గోవిందరాజుల సుబ్బారావు, దైత గోపాలం, గూడపాటి నరసింహారావు, మద్దాలి శేషగిరిరావు, ముంజులూరి కృష్ణారావు, వనారా రాధాకృష్ణమూర్తి, కె. శ్రీనివాసాచారి (నెల్లూరు, స్త్రీపాత్రధారి) జి. వెంకటకృష్ణయ్య, ఎస్. కామాక్షి సుందరశాస్త్రి, జి. రామచంద్రయ్య, కె. నరసింగరావు, రామచంద్రరావు (బళ్లారి), ఎం. దేశికాచారిగార్లు మున్నగువారి పేర్లు మనకు తరచుగా వినబడుచుండును.

వీరిలో కొందరు చెన్నపురమున రంగస్థలము నలంకరించి చాల మెప్పునడసియున్నారు. వారిలో శ్రీయుతులు రాఘవాచారి, రామచంద్రారెడ్డి, సూర్యనారాయణరావు, శ్రీరామమూర్తి, సంజీవరావు, రత్తయ్య, సుబ్బారావుగార్లిటీవల నాటకప్రదర్శనములందు పాల్గొనిరి. వారిపటముల నీసంచికలో చూడగల అవకాశము లభించినందులకు చాల సంతసింపదగినది.

శ్రీమాన్ రాఘవాచార్యులు గారు

వీరు ఆంధ్రాంగ్ల నాటకప్రదర్శనములందు నిరుపమానులనుటయందెట్టి అతిశయోక్తియును లేదు. సుప్రసిద్ధనటులు పలువురు కోరియు కోరకయు వారి ననుకరించుచుండుటయే యిందులకు ప్రబల నిదర్శనము. చెన్నపురిలో ముఖ్యముగా ఆంధ్రనాటక ప్రదర్శన ప్రకటన పత్రమున వీరి పేరు కనబడినచో ఆనాడు సభాభవనమున నడుగిడుటకైన తావుండదు. వీరి అభినయము విస్తారముగ ముఖమునందును నేత్రములందును గోచరించుచుండును. వీరు పద్యములను పాటలను పూర్తిగా వదలివేయలేదుగాని సంగీతప్రజ్ఞకు వీరి నెవ్వరును మెచ్చుకొనరని మాత్రము చెప్పవచ్చును. నిండైన విగ్రహము, విశాలనేత్రములు, మంచి ఉచ్చారణ, వాగ్ధాటి, క్షణక్షణము ముఖమునందును దృష్టియందును కలుగుచుండు మార్పు, మున్నగు వానిని జూచియే వీరి నత్యధికముగ

ప్రశంసించుచుందురు. సంగీతము పాడలేనివారు గీపాట్లు పడవలెనుగాని పాడనేర్చినవారు కీలుబొమ్మవలె కాలు చేయి కదల్పకుండ టంగునవిలచి బహుతాలుకొట్టికనే మెప్పింపగలరని కొందరు రసాభినయాదులను నిరసించువారును, రసప్రకటనమునందు తమకుగల అసమర్థతను కప్పిపుచ్చుట కిట్టుల సమర్థించువారునుకలరుగాని పండితులు మాత్ర మీవాదము నంగీకరింపరు. రసాభినయ చతురుడగు నటుడే శ్రేష్ఠుడని పండితులు ప్రశంసింతురు గాన నట్టి నటశ్రేష్ఠులలో రాఘవాచారిగా రగ్రగణ్యులని నిర్ణయముగ చెప్పనగును. వీరు శ్రీ॥ శ్రీ॥ కృష్ణమాచార్యులగారికి మేనల్లుడు. బళ్ళారిలో హైకోర్టు వకీలుగా నున్నారు. నాటకకళాభివృద్ధికి తోడ్పడుటకు వీరు నడుముగట్టిన నటశేఖరులు. ఇటీవల వీరు చెన్నపురి ఆంధ్ర సభాధిపత్యమునను ప్రదర్శితము లైన రామదాసు చిత్రనళీయము నాటకములందు రామదాసు బాహుకపాత్రలను హృద్యముగ ప్రదర్శించి ప్రేక్షకుల కపార మైన యానందమును గలుగజేసిరి.

శ్రీ ఎడవల్లి సూర్యనారాయణరావుగారు

వీరు మైలవరం, ఏలూరు నాటకసమాజములలో ప్రధాననాయకపాత్రను ధరించినవారు. నిండైన విగ్రహము ను స్పష్టమగు స్వరమునుగల యువకులు. సంగీతమునందును రసాభినయమునందునుగూడ సామర్థ్యముగలవారు.

శ్రీయుత అద్దంకి శ్రీరామమూర్తిగారు

వీరిప్పుడు ఏలూరు నాటకసమాజమున ప్రధాన నాయక పాత్రలను ధరించుచున్నారు. వీరికి మంచిగాత్ర మాధుర్యముగలదు. సంగీతమునందు చాలప్రజ్ఞగలదు. భావ ప్రకటనమునందు గూడ కొంతవరకు నైపుణ్యము గలదు.

శ్రీయుత పర్వతరెడ్డి రామచంద్రారెడ్డిగారు:

వీరు ఆజాను బాహులు, దీర్ఘ కాయులు. గంభీరవాగ్ధాటికలవారు. బాగుగా సంగీతమును పాడగలరు. స్వతంత్రముగ నొక నాటకసంఘమును నెల్లూరునందున్న అల్లూరులో నేర్పరచిరి. ప్రధాననాయక పాత్రల నన్నిటిని వీరె ధరించుచుందురు. గొప్పభూస్వాములు. వీరు ధరించెడు పాత్రలలో కబీరు పాత్రమును వీ రతిశ్లాఘనీయముగ ప్రదర్శించెదరు. ఇటీవల చెన్నపురి ఆంధ్ర సభాధిపత్యమునను ప్రదర్శితమైన రామదాసునాటక ప్రదర్శనమునందు రామచంద్రారెడ్డిగారి కబీరుపాత్ర ప్రదర్శనము ప్రేక్షకుల మెప్పును బడసినది.

శ్రీయుత ఉప్పులూరి సంజీవరావుగారు:

వీరు ఏలూరు, మైలవరం, అల్లూరు నాటకసమాజములలో ప్రధాననాయిక పాత్రలను ధరించుచుందురు. వీరు పద్యమును వచనమును నుడువునపుడు అపురూపమగు మాధుర్యము గోచరించుచుండును. రంగస్థలము వీరికి స్వేచ్ఛావిహారభూమి. రసప్రకటనమునందు వీరిప్రజ్ఞ అసమానము. సహజస్త్రీలక్షణములు వీరియందు పూర్తిగా నొప్పును. స్త్రీపాత్రలనుధరించు వారందరును వీరి ననుకరించుటకే ప్రయత్నించుచుందురు. వీరి కిపుడు ముఖమునందలి సోయగము తగ్గుచున్నదనియు, వీరు తక్కుచు తాగుచు సభ్యుల సమ్మోహితులచేసి మెప్పువడయుదురేకాని సహజమగు ప్రజ్ఞ వీరియందు లేదనియు కొందరు వీరి నాక్షేపించుచు పత్రికలలో వ్రాసియున్నారుగాని అట్టివారి అభిప్రాయములు నిరాధారములు. స్త్రీపాత్రను ప్రదర్శించుటలో వీ రసమానులనుట కెట్టి సంశయమును లేదు. వీరి గానము కిన్నరగానముగ నుండును. ఆంధ్రదేశమునందు సావిత్రినాటకప్రదర్శనము సంజీవరావుగారివలననే ప్రసిద్ధిని బడసినది. సంజీవరావు గారికి విజయనగరము పండితులు రంగరత్న యను బిరుదము నొసంగి సత్కరించిరి. ఇటీవల ఆంధ్ర సభాధిపత్యమునను ప్రదర్శింపబడిన చిత్రనళీయమునందు వీరు దమయంతిపాత్రను హృద్యముగను ప్రదర్శించిరి.

శ్రీయుత పారేపల్లి సుబ్బారావుగారు

వీరు మైలవరం నాటకసమాజమున రాధ, కైక, దమయంతి మున్నగు ప్రధాననాయిక పాత్రలను ధరించెదరు. బాగుగా పాడగలరు. ఉచ్చారణ స్పష్టముగ నుండును. అభినయ నైపుణ్యముగూడ గలదు. శరీరము స్థూలోన్నతముగాన వీరునాయికపాత్రలకుగాక నాయకపాత్రలకే అర్హులని కొందరిమతము. వీరి రాధాపాత్రధారణము మెప్పువడసినది. వీరు 'నటరత్న 'బిరుదాంకితులు.

శ్రీయుత కడియాల రత్తయ్యగారు

వీరు ఏలూరు నాటక సమాజమున ప్రధాననాయిక పాత్రలను ధరించుచుందురు. పొడుగునుగాక పొట్టియునుగాక లావునుగాక సన్నమునుగాక స్త్రీపాత్రకు తగిన శరీరసౌష్ఠవము వీరికికలదు. శాంతివినయసౌశీల్యాదులను ప్రకటించుటలో వీ రసమానులు. సంగీతజ్ఞానమును అభినయ నైపుణ్యమునుగూడగలదు. వీరి స్త్రీవేషము ముద్దుల మూటగట్టుచు చాల నాకర్షకముగానుండును. సుబ్బారావు, సంజీవరావు, రత్తయ్యగార్లలో తారతమ్యము లెంచబూనుట కేవలము అసమంజసముగాన వీరు ముగ్గురును నాయికా పాత్రధారులలో చాల ప్రశంసనీయులని చెప్పదగును. —(నాటకకళాభిమాని)

[illegible]

[illegible]

శ్రీ [illegible]గారు నాగరాజరావు గారు — యు[illegible]ధరుడు

[illegible]

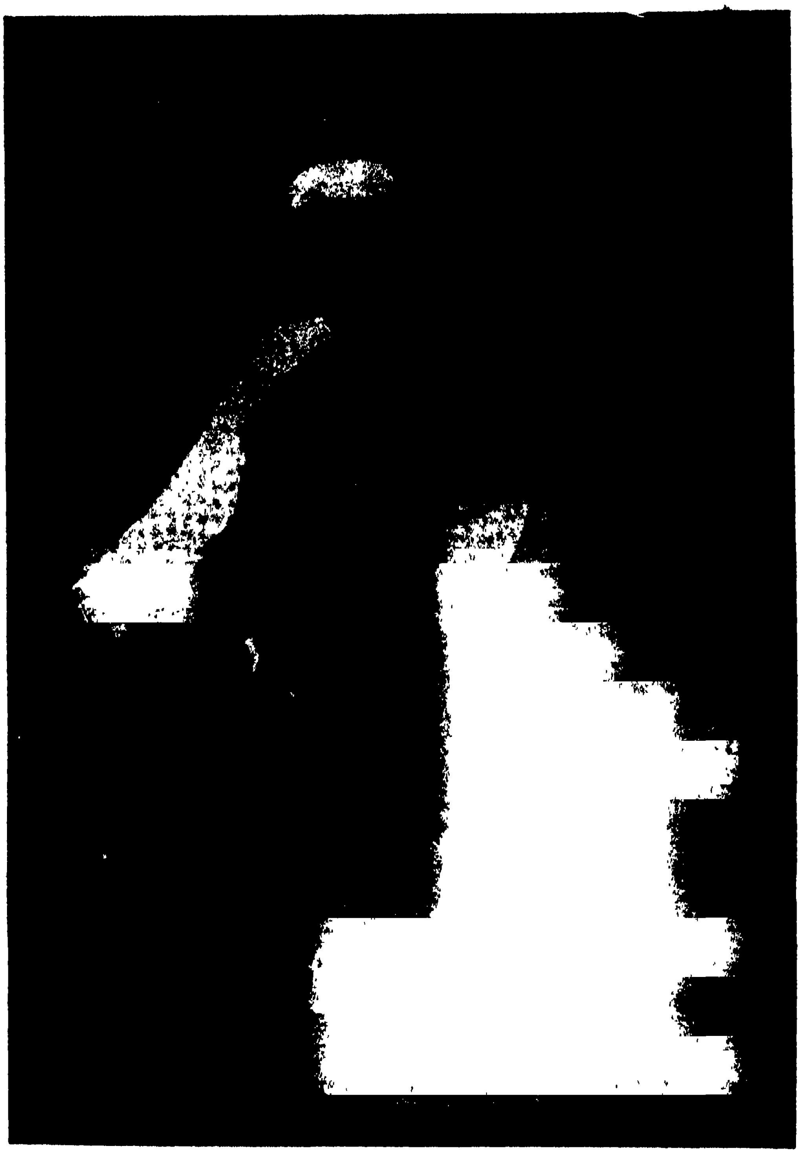

యుగం:— "[illegible] [illegible] పోయిన ప్రభువు రాలేదు. ఆ[illegible]డు ప్రభువు [illegible] [illegible] యివుండునా ?"

అభినవాంధ్రనటశేఖరులు

గతసంచిక తరువాయి

శ్రీ. నెల్లూరు నాగరాజరావుగారు

వీరు ఆధునికాంధ్రనటశేఖరులలో నొకరు. దశరథుడు, శ్రీరాముడు, నలుడు, రాజరాజనరేంద్రుడు, పఠాన్ రుస్తుమ్, హిరణ్యకశిపుడు మొదలగు ప్రధాననాయకపాత్రములను జక్కగా నిర్వహించు సామర్థ్యముగలవారు. వీరి హావభావవిలాసము లత్యంత రమణీయములు. ఉచ్చారణము సుస్పష్టము. సంగీతము రంగోచితము. రసపోషణము నిరుపమానము. ప్రేక్షకులు తన్మయత్వము జెందుదురు. ఆంధ్రదేశమునను చెన్నపురమునను వీరు ప్రసిద్ధిగాంచిరి. వీరికిప్పుడు వయస్సు ముప్పదిమూడు సంవత్సరములు. వీరు పదునెనిమిదవయేట దొలుదొల్త నాటకరంగమున బ్రవేశించిరి. వీరికి నాటకకళాభిమానము మెండు. బందరు ఆంధ్రనాటకపరిషత్తువారు నెల్లూరు పురమున గావించిన పోటిపరీక్షయందు వీరు నలబాహుకపాత్రములను ధరించి గెలుపునుగాంచిరి. వేఱొకతరుణమున బందరు పౌరులు బంగరుగంటలకడియమును, 'ఆంధ్రనాటక సంగోద్ధారక' బిరుదమును వీరికొసగిరి. మొనమొన్న ప్రదర్శింపబడిన ప్రతాపరుద్రీయనాటకమున వీరు యుగంధర భూమికనుద్ధరించి యసామాన్యకౌశలమును నెఱపి ప్రేక్షకుల ప్రశంసకు బాత్రులయిరి. వీరు చక్కగా వేణుగానము గావించెదరు. చిత్రవిద్యయందును వీరికి నేర్పు గలదు. రంగాలంకారాదులకు తగినయవనికలను సైతము వీరు చిత్రించగలరు. భిన్నభిన్న భూమికలను ధరించిన వీరి చిత్రము లీసంచికయందు గలవు;

(నాటకకళాభిమాని)

ఆడుకొనుమోయి బాలకా ఆడుకొనుము

ముక్కవిల్లి వేంకటనారాయణగారు

ఘల్లుఘల్లని గజ్జియ లుల్లసిల్లఁ
జిఱుతపరుస్సిన మురిపంబు గురియుచుండఁ
బలుకుపలుకునఁ దేనియ లొలుకుచుండ
నాడుకొను మోయిబాలకా! ఆడుకొనుము.

ముందుసంగతి యోజన యెందు లేదు
వెనుక చింతకుఁ దలఁపున నునికి లేదు
అవనిలో నీకు నంతరాయములు లేవు
ఆడుకొను మోయి బాలకా! ఆడుకొనుము.

కమలమిత్రుండు నీరెండఁ గరఁగుచుండ
నిందుబింబంబు కొండపై నెక్కుచుండ
మలయవాయువు చెలరేఁగి మసలుచుండ
కుహుకుహూయంచుఁ గోయిల కూయుచుండ
నాడుకొను మోయి బాలకా! ఆడుకొనుము.

గతవిచారంబునంత విస్మృతి మొనర్చి
ముందు నాలోచనలు మదిఁ బొందనీక
ఒంటి నీయందు నైక్యంబు నొందియుందు
నైదు నిముసాలు నాకోస మాడుకొనుము

ఆస లెఱుఁగవు లేదు నీ కర్థచింత
ఏవిచారము గదియనీయదు నీకు
నిన్నుఁ జూచుచుఁ గష్టంబు లన్ని మఱచి
యనుపమానంద సౌఖ్యంబు నందుచుంటి
నాడుకొనుమోయి బాలకా! ఆడుకొనుము.